

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum Quaestionum moralium, in universam Aristotelis philosophi summi Ethicen

Case, John

Francofurtum, 1597

VD16 C 1242

Cap. X. - An sit dicendus felix in hac vita? [...]

[urn:nbn:de:bsz:31-109038](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109038)

non si providentiam ordinis ac dispositionis spectes, certum est posse illustrare mundum sine sole, sed non vult: posse gubernare orbem sine lege, sed non vult: posse saturare hominem sine cibo, sed non vult: placet ei in sua providentia ordine & medio uti, non quod non possit agere sine medio, sed quod non velit quicquam fieri sine ordine. Quare respondeo, et si potest Deus beatum in hac vita proxime & immediate facere, si infinitam potentiam spectes, non tamen hic vult si ordinem & providentiam consideres: non est ergo impium, maxime Deo ut principio primo, proxime homini ut instrumento felicitatem ascribere.

Thomam
summa contra
gentes, & su-
per magistrum
sententiarum,
Deus non agit
sine medio,
ut nos doceat
ordinem in
actionibus
nostris ob-
servare.

CAP. X.

An sit dicendus felix in hac vita?

An felix possit esse miser?

SOLON interrogatus à Croeso, quisnam felix videretur: mihi Tellus, inquit Atheniensis, qui filias castissimas habuit, qui diu integerrimè vixit, qui pugnans pro patria fortissimè interijt. Secundo interrogatus, num post Tellum aliquem Croeso beatiorem nosset, imò inquit, Cleobem & Bitonem, qui veluti Hippocratis gemini se mutuo semper dilexerunt, matremque inopem, senem,

nem, infirmam tanquam boues coniugati ad Iunonis templum traxerunt: iratus tum Crœsus, auro, gemmis, purpura splēdēns in solum ascendit minaci vultu, tertio iam quærit an aliquem Crœso beatiorē cognosceret, ô rex Lydorum respondet Solon.

Ultima semper

Expectanda dies homini est: diciq; beatus

Ante obitum nemo supremaq; funera debet.

Felix nemo
ante obitum,
inquit Solon
Crœso.

O Solon, Solon.

Hanc vocē contempsit Crœsus, at postea in bello à Cyro & vinculis captiuus ad incendium ductus, spectantib. Persis maxima qua potuit voce ter dixit, O Solon, Solon: mirāti ac sciscitāti Cyro quis hominum aut deorum is esset Solon, vnus sapientum inquit Crœsus, quem olim vaticinantem hoc malum ego rebus secundis tumidus & inflatus stultissimè contempsit: hoc audiens Cyrus, Crœsum non solum liberauit, sed etiam apud se in maximo semper honore habuit: ita sapiens vna sententia regem alterum seruasse, alterum prudentiorem reddidisse videtur. Sed quorsum hæc? vt nimirum intelligas in hac via, qua tendimus ad sepul-

pulchrum multos esse lapsos, in hac luce
qua ad tempus fruimur densas esse tene-
bras, sed attende. Ut in euentis rerū ma-
xima est omniū vicissitudo: ita in effectis
virtutū nullus est error & inconstantia.

Verus ergo Solon, verus Arist. nam ille
de miseria huius vitæ, hic de virtutis an-
chora disputauit: si bona fortūæ spectes,
mille sunt casus, at si bona animi perpē-
das, vnus & certus est vitæ humanæ sco-
pus; placet tamen Aristot. vt ait Aquinas
cum Solone ludere, eiusdemq; sententi-
am (vt modo Platonis) in vmbra, cum
qua decertet commutare: constantiam
enim virtuti non negauit Solon. Nam
Telli fortitudinem, Cleobis & Clitonis
pietatem commēdauit. Croeso autē pe-
riculosè in Oceano diuitiarum exultan-
ti cautelam sapienter dedit, sed his omif-
sis dico beatum in hac vita dicendū ef-
se: Semper in his libris Politicam non
Theoricam felicitatem intelligo. Si e-
nim non esset in hac vita dicendus felix,
dic mihi, nō inanis esset omnis labor &
appetitus in hac vita nostra? iterum non
ociofa esset legum constitutio, vt ciues

Mulci sunt
lapsus istius
vitæ.

Solon & A-
rist. recon-
ciliantur.

Felix ante
bitum dici
potest ali-
quis.

Ab absurdis
probat fæli-
ces dicendos
esse in hac
vita politicæ.

bea-

beatos faceret? adhuc non ridicula esset denominatio felicitatis, cum res nulla sit, quæ nomini respondeat? adde, nonne misera esset cōditio hominis, si nauis in qua vehitur tot tantisque fluctibus agitata, nullam tandem virtutis anchoram, nullum portum haberet? postremò est nullus magnes, vis nulla virtutis, quæ trahit ad hominem? an nemo castè, nemo sobriè, nemo studiosè viuunt? An sumus omnes chameleonti similes? quorsù proponitur præmiù si nemo capiat? quorsù laudatur virtus si nemo cupiat? quorsum docetur beatitudo, si nemo sapienter viuat? fateor esse nauos in vultu Veneris; fateor esse affectus in animo felicitatis; fateor beatum telis fortunæ configi, affligi morbis, multis extremis malis vulnerari; non tamē labascit, imò tū maximè lucret atque triumphat: rectè ergo concludit Arist. hoc ca. quod felix miser esse non possit, miser enim est expers ingenij, abiectus animi, plenus peccati: at felix est sapiens, fortis, semper studiosus virtutis: ergo felix miser esse nō potest? præterea si hoc cōcedatur studioso virtutis, vt semper

Felix non potest esse miser.
Miser quis?
Antithesis inter beatum & miserum.

per in fugam abigit fortunam, nedum eiusdem procellas vincere beatus potest, quippe semper sapiens est, & quæ fors tulit æquo perfert animo. Nam si bona & fortunata sint vitā amœniorē, sin aspera & iniucunda longè beatiorē reddunt: vit enim flamma suppressa euolat, ita animus beati omnes miseras superat.

Felix est dicendus in hac vita propter	}	Stabilitatem virtutis, cui nititur.	Felix aliquis in hac vita cur dici possit.
		Perpetuitatem actionis qua in obiectis virtutis vitur.	
		Constantiam rectæ rationis, qua vita dirigitur.	
Miser sumitur tribus modis, aut	}	Excellentiam mentis, quæ multis actionibus virtutis confirmata, facillè non corrumpitur.	
		Pro inope & indigente pecunia, & sic contingit aliquando beatum appellari miserum.	
		Pro homine abiecti animi, & sic non potest esse miser.	
		Pro homine mancipato sceleri, quæ significatio propria est miseræ, & sic felix non potest esse miser.	

Opp.

Nemo viuit mortalium cuius certus est finis: ergo in hac vitâ non est dicendus felix.

Resp.

Crux & eculus, vt sæpè diximus, beatum non vulnerant, hic enim non lapsum hominis sed statum felicitatis proponi-

Finis hominis incertus, fœlicis certus est.

ponimus; aliud est esse hominem, aliud est esse beatum hominem, hominis quidem incertus est finis, sed fœlicis hominis, qui in perpetuâ actione virtutis constat non est incertus.

Opp.

Hac vita, vt ait Seneca, miseria est; sed in miseriâ nemo est dicendus fœlix: ergo in hac vitâ nemo est dicendus fœlix: maior ratione probatur, quia hac vitâ est motus animi ad vitium, & motus corporis ad sepulchrû.

Resp.

Nô est vera definitio vitæ quæ traditur: non enim est ipsa miseria sed misera, non est motus animi ad vitium, aut corporis ad sepulchrum, sed tamē est perniciofa, & in colluione multorum scelerum veluti sepulta cooperta: hæc dicuntur de externis, quæ, vt modo ostendimus, beatum non vulnerant.

OPP.

Fœlix dici potest non fœlix, vt ait in textu Aristot. ergo videtur quòd possit esse miser; nam non fœlix est contradictionis negatio, quæ medium non habet.

Resp.

Non fœlix dici potest non quòd non sit, sed quòd sublati rebus secundus esse non videatur.

Opp.

Nulla affectio est tam stabilis & firma in subiecto, quin possit corrûpi: sed fœlicitas est affectio: ergo potest

corrumpi; quo concesso sequetur quòd foelix possit esse miser, nam sublatà foelicitate miser erit.

Resp.

In foelicitate
re spectatur {
Essentia accidentis, & sic à suo sub-
iecto moueri potest.
Constantia actionis, habitus & con-
suetudinis, & sic non potest.

C A P. X I.

An res posterorum pertineant ad de-
functos?

NE quis Soloni adhuc non satisfacisse Arist. putet, alia iam causa agitur, in qua Solonis sententia partim refellitur, partim approbatur: refellitur cum esse foelicem in hac vita probat, approbatur cum beatissimam vitam defunctorum concedat: satis iam dictum est de prima parte, de altera pauca dicenda veniunt in præcedenti cap. sic loquitur philosophus, Abturdum sanè est res posterorum nihil (ne ad vllum quidem tempus) ad patètes pertinere: in hoc capite sic inquit, Casus autem & res aduersas posterorum ac amicorum omnium

G 2 nihil